

7/7002

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/1102/2231
Konu : Yazılı soru önergesi

21./04/2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 26/02/2009 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-11812 sayılı yazı,
b) 13/03/2009 tarihli ve 833/1561 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel tarafından Bakanlığımıza yöneltip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/7002 Esas No.lu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/1100/2229
Konu : Yazılı soru önergesi

21/04/2009

Sayın Sebahat TUNCEL
İstanbul Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/7002 Esas No.lu yazılı soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- Ceza infaz kurumlarımızda barındırılan hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi varlıklarını geliştirmeleri, üretken, yapıcı, topluma ve ailelerine faydalı bireyler olmaları amacıyla uygulanan iyileştirme programları, başta 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun olmak üzere, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük, ilgili yönetmelikler ve Bakanlığımızın 22/01/2007 tarihli ve 45/1 No.lu Genelgesi hükümlerine göre yürütülmektedir.

II- 22/01/2007 tarihli ve 45/1 No.lu “Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler” konulu Genelgenin, “Ortak Etkinlikler” başlıklı Üçüncü Bölümü bütün ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutukluların ortak alan etkinliklerinden yararlanma esaslarını düzenlemektedir. Genelgenin, “Ortak Etkinlikler” başlıklı maddesinin,

a) Birinci fıkrasında, “Hükümlü ve tutuklular işledikleri suçlara, kurumdaki davranışlarına, ilgi ve yeteneklerine göre gruplandırılarak, güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, kendileri için hazırlanmış iyileştirme programları çerçevesinde eğitim, spor, meslek kazandırma ve çalışma ile diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılırlar. Bu faaliyetler yüksek güvenli kurumlarda ile diğer kurumların yüksek güvenli bölümlerinde on kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde yürütülür. Programların süresi ve katılacak hükümlü tutuklu sayısı her programın özelliği, güvenlik koşulları ve kurumun olanakları dikkate alınarak idare ve gözlem kurulunca belirlenir. İyileştirme programlarının amaca aykırı sonuçlar verdiği tespit edilen hükümlü ve tutuklular yönünden bu uygulamaya son verilebilir veya gerekli değişiklikler yapılabilir.”;

b) Beşinci fıkrasında, “Psiko sosyal yardım servisi ve eğitim servisi birlikte her hükümlü ve tutuklunun ilgi ve yeteneklerini de dikkate alarak hangi programlara katılmasının uygun olacağına ilişkin bir rapor hazırlar ve yedi gün içinde kurum müdürüne verir. Kurum müdürü, raporu idare ve gözlem kuruluna sunarak, kişinin hangi programlara katılması gerektiğini karar altına aldırır ve karar zorunlu bir neden olmadıkça, idare tarafından 3 gün içinde uygulamaya konulur.”;

c) Altıncı fıkrasında, “Ceza infaz kurumunda arama, denetleme, ziyaret ve benzeri özel durumlarda günlük uygulama programı ertelenebilir. Deprem, yangın gibi olağanüstü durumlar ile açlık grevi, ölüm orucu, firar, ayaklanma gibi acil durumlarda idare ve gözlem kurulu programı kısa veya uzun süreli olarak durdurulabilir.”;

ç) Yedinci fıkrasında, “Hükümlü veya tutuklu, faaliyet veya uygulama programının değiştirilmesini isteyebilir. İstek, idare ve gözlem kurulunca değerlendirilerek karara bağlanır.”;

d) Sekizinci fıkrasında, “Programları hazırlayan servisler, gerekli gördüğü hâllerde, programın değiştirilmesi veya süreli olarak durdurulması hakkında bir değerlendirme raporu düzenleyerek derhâl kurum müdürüne sunar. Kurum müdürü en geç 7 gün içinde raporu idare ve gözlem kuruluna intikal ettirerek, programın sürdürülmesi, değiştirilmesi veya süreli olarak

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

durdurulması hakkında bir karar verilmesini ister. Programın değiştirilmesi veya sürekli olarak durdurulması hakkında bir karar verilmesi hâlinde, yeni bir uygulama programı hazırlanır. İlgililer bu karara karşı infaz hâkimliğine başvurabilir.”;

e) Onuncu fıkrasında, “Programlara katılım konusunda sürekli isteksiz davrananlar veya mazeretsiz olarak üç defadan fazla faaliyetlere katılmayanlar hakkında, idare ve gözlem kurulunca programların iptali yönünde karar verilebilir.”;

f) Onüçüncü fıkrasında, “Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. Bu faaliyet hafta içerisinde açık görüş, avukat ve ziyaretçi görüşlerini aksatmayacak şekilde yaptırılır.”;

Hükümlerine yer verilmiştir.

III- Genelge'den de anlaşılaçağı üzere, sohbet saati asgarî olmayıp azamî 10 saattir ve kurum idaresi, bu sürenin kullanılmasında infaz kurumundaki sosyal-kültürel faaliyet programlarını, eğitim ve spor programlarını, hükümlü yakınları ile avukat ziyaretlerini, sağlık hizmetlerini, sevk ve nakiller ile benzeri faaliyetleri de dikkate almak zorundadır.

Genelgenin, yürürlüğe girdiğı 22/01/2007 tarihten itibaren tüm ceza infaz kurumlarında uygulanmaya başlandığı; Bakanlığımız tarafından Ülkemizdeki tüm infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların ortak yaşam alanlarından ve ortak faaliyetlerden azamî derecede yararlanabilmeleri için gerekli tedbirlerin alındığı; infaz kurumu yöneticilerinin başarısının, gerçekleştirdikleri bu tür faaliyet ve katılan kişi sayılarıyla değerlendirilmeye başlandığı; yapılan araştırmada, infaz kurumlarının Genelge hükümleri gereğince hükümlü ve tutukluların ortak etkinliklerden faydalanmalarını sağlamak suretiyle Genelge hükümlerine riayet ettikleri; buna karşılık, bazı örgüt mensubu hükümlü ve tutukluların örgütsel tavır nedeniyle etkinliklere katılmayı bilinçli olarak reddettiğı ve kamuoyuna karşı ideolojik amaçlarla tecrit edildiklerini iddia ettikleri anlaşılmıştır.

Her ceza infaz kurumu iki yılda bir defa olağan denetim görmekte olup, ihtiyaç duyulması hâlinde ise her zaman özel denetime konu olabilmektedir.

Ceza infaz kurumları, idarî denetim kapsamında Bakanlığımız müfettişleri, Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü kontrolörleri, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün diğer görevlileri ve Cumhuriyet başsavcılarını ile ceza infaz kurumlarından sorumlu Cumhuriyet savcılarını tarafından denetlenmekte olup, bu denetimlerde tespit edilen aksaklıkların giderilmesi hususu Bakanlığımızca sürekli olarak takip edilmektedir.

Ceza infaz kurumları, adli denetim kapsamında 16/05/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ile oluşturulan infaz hâkimleri tarafından denetlenmektedir. Hükümlü ve tutukluların, cezanın infazına veya kurumdaki yaşam koşullarına ilişkin olarak infaz hâkimliğine şikâyet başvurusunda bulunabilme, infaz hâkiminin kararına karşı da ağır ceza mahkemesine itiraz edebilme hakları bulunmakta olup, kurumların bütün işlem ve faaliyetleri yargı denetimi kapsamı dahilinde bulunmaktadır.

IV- Sivil toplum örgütlerinin denetimi kapsamında; 14/06/2001 tarihli ve 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu ile 131 ağır ceza merkezinde izleme kurullarının faaliyet gösterdiği; izleme kurulu üyelerinin hâkim ve Cumhuriyet savcılarının oluşan adli yargı adalet komisyonlarınca oybirliğiyle seçilen sivil kişilerden oluştuğı; Kurulun, 4681 sayılı Kanunun 7. maddesi gereğince en az iki ayda bir kez kuruma giderek denetim faaliyetlerinde bulunmak zorunda olduğu; izleme kurullarının, hazırlamış oldukları raporları Cumhuriyet başsavcılığına, Bakanlığımıza, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına ve görev alanına giren bir şikâyet söz konusu ise infaz

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

hâkimliğine gönderdiği; ayrıca, sivil toplum denetimi kapsamında, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığınca il ve ilçelerde sivil toplum temsilcilerinden oluşturulan il ve ilçe insan hakları kurullarının da ceza infaz kurumlarını ziyaret edip denetleyebildikleri;

Parlamento denetimi kapsamında; Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun ya da araştırma komisyonlarının başkan ve üyelerinin de ceza infaz kurumlarını ziyaret ederek araştırma ve denetleme faaliyetlerinde bulunabildikleri;

Uluslararası denetim kapsamında; Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi gibi denetim yetkisi kabul edilen uluslararası denetim mekanizmalarının da ceza infaz kurumlarımızı haberli ve habersiz olarak denetleyebildikleri;

Sonuç itibarıyla; ceza infaz kurumlarımızın düzenli aralıklarla ve her iki ayda bir defadan az olmamak üzere sivil toplum üyelerinden oluşan izleme kurulları tarafından denetlendiği; kontrolörler tarafından 2008 yılında 94 ceza infaz kurumunda olağan ve 4 ceza infaz kurumunda özel denetim olmak üzere toplam 98 denetim yapıldığı; ayrıca, 17-20 Kasım 2008 tarihleri arasında Avrupa Komisyonu uzmanlarından oluşan bir heyet tarafından Ankara ve Çankırı illerinde bulunan, 25-27 Kasım 2008 tarihleri arasında ise İstanbul ilinde bulunan ceza infaz kurumlarının denetiminin yapıldığı,

Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden anlaşılmıştır.

V- Bakanlığımız Teftiş Kurulu Başkanlığı, 1 başkan, 2 başkan yardımcısı, 77 başmüfettiş ve 107 müfettiş olmak üzere toplam 187 kişiden oluşmaktadır. Bunlardan 3 başmüfettiş ile 18 müfettiş İstanbul bölgesinde, 10 başmüfettiş ile 11 müfettiş İzmir bölgesinde, diğerleri ise Ankara bölgesinde görev yapmaktadırlar. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü bünyesinde ise 10 başkontrolör, 7 kontrolör ve 4 stajyer kontrolör olmak üzere toplam 21 kişi görev yapmaktadır.

VI- 5275 sayılı Kanun ile Ceza ve İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzükte, mahallî dilde yayınlanan kitapların ceza infaz kurumlarına alınmasını yasaklayan bir hüküm bulunmamaktadır. Kültür Bakanlığında usulüne göre bandrol almış, hakkında herhangi bir toplatma kararı bulunmayan ve suç içermeyen yayınlar için bir engelleme söz konusu değildir.

Öte yandan, bağımsız mahkemeler tarafından suç unsuru içermeleri nedeniyle defalarca toplatma kararı alınmış, haklarında çeşitli davalar açılmış, bandrol taşımayan, açıkça örgüt yayını olduğu anlaşılan ve kurum güvenliğini tehlikeye düşüren yayınlara, 5275 sayılı Kanunun 62. maddesi uyarınca izin verilmemektedir.

VII- Hükümlü ve tutukluların telefonla görüşme hakkını ne şekilde kullanacakları, 06/04/2006 tarihli ve 26131 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 88. maddesinde düzenlenmiş olup, Tüzüğün 88. maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendi uyarınca hükümlü ve tutukluların haftada 10 dakika telefonla görüşme haklarının bulunduğu; (p) bendi uyarınca telefon görüşmelerinin Türkçe yapıldığı, ancak, hükümlünün Türkçe bilmemesi veya görüşeceğini bildirdiği yakınının mahallinden yapılacak araştırmada Türkçe bilmediğinin tespit edilmesi halinde, konuşmanın Türkçe'den başka bir dille yapılmasına izin verildiği ve konuşmanın kayda alındığı; kayıtların incelenmesi sonunda, konuşmanın suç teşkil etme ihtimali olan faaliyetler için kullanıldığının anlaşılmaması durumunda, hükümlünün bir daha aynı yakını ile Türkçe'den başka bir dille konuşmasına izin verilmediği ve uygulamanın anılan hükümler doğrultusunda yerine getirildiği Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden anlaşılmıştır.

VIII- Bakanlığımızca çalışmaları tamamlanan ve yürürlüğe konulması amacıyla 11/02/2009 tarihinde Başbakanlığa sevk edilen "Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzükte Değişiklik Yapılmasına Dair Tüzük Tasarısı"yla, 20/03/2006 tarihli ve 2006/10218 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Ceza İnfaz

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 88. maddesinin ikinci fıkrasının (p) bendinin;

"Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 88 inci maddesinin ikinci fıkrasının (p) bendinde kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlülerin telefonla görüşmelerini Türkçe yapmaları ancak, hükümlülerin Türkçe bilmemesi ya da görüşeceğini bildirdiği kişinin mahallinde yaptırılacak araştırma ile Türkçe bilmediğinin tespit edilmesi halinde konuşmanın yapılmasına izin verileceği ve bu konuşmanın kayıt altına alınacağı düzenlenmiştir.

Uygulamada hükümlülerin telefonla görüşme yapacağı kişilerin Türkçe bilip bilmediğinin tespitinde bir kısım sorunlar yaşandığı göz önünde bulundurularak, yapılan değişiklikte bu kişilerin Türkçe bilip bilmediği konusunda hükümlülerin beyanının esas alınması yeterli görülmektedir. Buna göre, hükümlünün telefonla görüşeceği kişinin Türkçe bilip bilmediğinin kolluk tarafından araştırılmasına gerek kalmamaktadır.

Bu şekilde yapılacak görüşmelerin kayıt altına alınmasına ise devam edilecektir. Bu kayıtların incelenmesi sonucu konuşmanın, suç teşkil etme ihtimali olan faaliyetler için kullanıldığının anlaşılması durumunda, hükümlünün bir daha aynı kişi ile Türkçe'den başka bir dille konuşmasına izin verilmeyeceğine ilişkin hüküm korunmaktadır. İncelenen kayıtlarda suç şüphesine ilişkin bilgilere rastlanması durumunda, Türk Ceza Kanununun 279 uncu maddesi uyarınca, bunların, değerlendirilmesi için ilgili adli makamlara bilgi verilmesi kamu görevlileri bakımından yasal bir zorunluluktur.",

Gerekçesiyle "Telefon görüşmeleri Türkçe yapılır. Ancak, hükümlünün, kendisinin veya görüşeceğini bildirdiği kişinin Türkçe bilmediğini beyan etmesi hâlinde, konuşmanın yapılmasına izin verilir ve konuşma kayda alınır. Kayıtların incelenmesi sonucu, konuşmanın suç teşkil etme ihtimali olan faaliyetler için kullanıldığının anlaşılması durumunda, hükümlünün bir daha aynı kişiyle Türkçe'den başka bir dille konuşmasına izin verilmez," şeklinde değiştirilmesi öngörülmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Bakan